

**BEZOEKADRES**

Koningskade 40  
2596 AA Den Haag  
070 351 97 51  
Nederland

**POSTADRES**

Postbus 93218  
2509 AE Den Haag  
Nederland

De leden-waterschappen

datum	ons kenmerk	contactpersoon
28 april 2021	112897/RN	dhr. W. Wensink
betreft	uw kenmerk	e-mail
Voortgangsbrief over de Omgevingswet	-	wwensink@uvw.nl
		doorkiesnummer
		+31 70 351 97 51

Geachte leden,

In deze ledenbrief informeer ik u over de uitkomsten van het Bestuurlijke Overleg Omgevingswet van 21 april 2021, alsmede de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie aan de Kamers van vrijdagmiddag 23 april 2021 over de voortgang van de Omgevingswet. In laatstgenoemde brief gaat de minister nader in op de stand van zaken van de implementatie van de wet, waaronder de bestuurlijke waardering van het integraal financieel beeld van de Omgevingswet.

### **Bestuurlijk Overleg Omgevingswet 21 april 2021**

#### *Zorgvuldige afweging inwerkingtreding Omgevingswet nodig*

In het Bestuurlijk Overleg op 21 april 2021 hebben Minister Ollongren, de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen indringend gesproken over de voortgang van de implementatie van de Omgevingswet. In het overleg is geconstateerd dat de bestuurlijke partners nog steeds pal achter de bedoeling van de Omgevingswet staan, maar ook dat er extra tijd nodig is om tot definitieve besluitvorming te komen over de datum waarop de Omgevingswet verantwoord in werking kan treden. Daarom is besloten hier een tweede Bestuurlijk Overleg aan te wijden in mei. Om tot een verantwoord besluit te komen, is een goede afweging nodig van de feitelijke stand van zaken en van de verwachte voortgang van het Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV) en van de aansluitingen en de implementatie de komende maanden in het land. Ook is een inschatting nodig van de risico's die daarmee gemoeid zijn en van de mitigerende maatregelen om die risico's te ondervangen.

#### *Omgevingswet inzetten voor grote maatschappelijke opgaven*

Partijen zijn het erover eens dat dit nieuwe stelsel nodig is om de grote opgaven in de leefomgeving de komende decennia als samenleving en overheid effectief aan te pakken. De energietransitie, de woningbouwopgave, klimaatadaptatie en de bescherming van onze natuur vragen om het samenhangende instrumentarium dat de Omgevingswet ons gaat geven. De samenwerkende partijen willen allemaal een goede start van de Omgevingswet. Dat betekent dat dienstverlening aan burgers en bedrijven op niveau blijft, vergunningverlening, toezicht en handhaving doorgaat en urgente gebiedsontwikkelingen ongehinderd verder kunnen. De Unie van Waterschappen heeft in het overleg ingebracht voor inwerkingtreding

van de Omgevingswet op 1 januari 2022 te zijn. Alle inspanningen van de waterschappen zijn hierop ook gericht. Maar de waterschappen realiseren zich ook, gegeven de vele afhankelijkheden, dat de startdatum voor alle partners verantwoord moet zijn.

#### *Startdatum; gezamenlijk de balans opmaken*

Het is belangrijk dat er tijdig duidelijkheid komt over de datum waarop de Omgevingswet in werking treedt. Het is immers nog maar 8 maanden tot de beoogde startdatum. Bevoegd gezagen moeten nu keuzes maken over de wijze waarop zij nieuwe planprocedures opstarten. Bij voortdurende onduidelijkheid komt de inzet van capaciteit en middelen voor implementatie van de wet bij de overheden in gevaar.

#### *Kritieke pad en werkende ketens*

Om aan alle vijf de minimale eisen voor inwerkingtreding te voldoen, moeten alle ketens werken. De landelijke voorziening van het DSO moet de functionaliteiten leveren die nodig zijn en de lokale systemen van de softwareleveranciers moeten opgeleverd, ingericht en aangesloten zijn. En alle nodige organisatieprocessen en samenwerkingsafspraken daaromheen moeten zijn ingericht en vastgelegd.

Diverse te behalen mijlpalen liggen op het kritieke pad in de aanloop naar 1 januari 2022. De procedure voor de ontwerp omgevingsverordening van de provincies en de start van urgente planwijzigingen van gemeenten zijn nu als eerste in beeld.

Voor de ontwikkelaars van het DSO, de softwareleveranciers en bevoegd gezagen is het werkend krijgen van de standaard een complexe operatie. Daarnaast levert het DSO, met het oog op maximaal inzetten op succesvolle inwerkingtreding, niet alle onderdelen van het afgesproken inwerkingtredingsniveau (IWT-niveau) van de landelijke voorziening dit jaar al op.

#### *Tijdelijke alternatieve maatregelen*

Linksom of rechtsom moeten de mijlpalen op het kritieke pad worden gehaald om zicht te houden op een zorgvuldige start. En waar dat volgens de beoogde hoofdroute nog niet mogelijk is, zijn tijdelijke alternatieve maatregelen geïnteriseerd om tot werkende ketens te komen. Bij een deel van de overheden zijn knelpunten gesignaleerd; bij het kunnen wijzigen van het omgevingsplan, het werken met het projectbesluit en bij het ontvangen van vergunningaanvragen. Met de tijdelijke alternatieve maatregelen zijn op deze specifieke onderdelen tijdelijke 'terugvalopties' in voorbereiding waar de hoofdroute nog niet helemaal begaanbaar is. Die tijdelijke terugvalopties zijn een verlengstuk van het overgangsrecht, voor een beperkte tijd inzetbaar en nadrukkelijk dus niet ter vervanging van de hoofdroute. Tijdens het bestuurlijk overleg is geconstateerd dat het nu te vroeg is om tot een gedegen besluitvorming te komen over de inwerkingtreding per 1 januari 2022 en de mogelijke inzet en effectiviteit van tijdelijke alternatieve maatregelen daarin.

De komende weken worden gebruikt om te bezien of de huidige planning met de inzet van tijdelijke alternatieve maatregelen in voldoende mate kan bijdragen aan een verantwoorde inwerkingtreding van de Omgevingswet op de beoogde startdatum van 1 januari 2022. Daarbij wordt ook gewogen of alternatieve planningsopties meer garantie bieden voor een verantwoorde inwerkingtreding. Dit gebeurt in nauw overleg met overheden en bestuurlijke partners. De minister is voornemens om de Kamers hierover in mei nog nader te informeren.

### **Voortgangsbrief Omgevingswet 23 april 2021**

In de voortgangsbrief van de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties van 23 april jongstleden aan de Kamer gaat de minister in op:

- de vijf minimaal noodzakelijke criteria voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet,
- de bestuurlijke waardering van het Integraal Financieel Beeld,
- de DSO-Landelijke Voorziening,
- de stand van de Wetgeving en
- de resultaten van de meest recente monitor Invoering Omgevingswet.

### *Voortgang vijf minimale criteria*

De voortgang op de vijf minimale criteria voor inwerkingtreding is leidend om tot een beeld van de voortgang van de implementatie te komen. Deze criteria liggen op het kritieke pad voor inwerkingtreding. De stand van zaken op de vijf criteria en de uitkomsten van de monitor laten een gemengd beeld zien. Voor provincies is het cruciaal dat ze hun omgevingsverordeningen in het DSO kunnen publiceren en voldoende tijd hebben om te kunnen oefenen, ook in de samenwerking met andere bevoegd gezagen. Gemeenten uiten hun zorgen over de mogelijkheid om tijdig urgente planwijzingen in het DSO door te kunnen voeren en hiermee te kunnen oefenen. Voor het Rijk is het van belang dat de Rijksregels voldoende snel en gemakkelijk gewijzigd kunnen worden. Voor de waterschappen is van belang dat het DSO grote geodata-bestanden kan ontsluiten.

De komende periode moet blijken of de inzet van tijdelijke alternatieve maatregelen voldoende ruimte biedt om het kritieke pad gericht op inwerkingtreding per 1 januari 2022 af te lopen. In interbestuurlijke samenwerking en samen met de softwareleveranciers van de bevoegd gezagen is de afgelopen periode gewerkt aan verschillende aanvullende, tijdelijke alternatieve maatregelen. De komende periode worden de consequenties van de inzet daarvan verder uitgewerkt.

Hieronder volgt per criterium een korte samenvatting van de voortgang op dit moment. Op onderdelen moet het beeld t.a.v. de voortgang de komende weken nog verder worden scherp gesteld. Voor de waterschappen zijn vooral de criteria 3 en 5 van belang. Het algemene beeld voor de waterschappen is dat we op koers liggen voor inwerkingtreding per 1-1-2022.

#### *1. Criterium 1: omgevingsvisies van provincies en Rijk moeten er zijn*

De provincies en het Rijk liggen op schema. Zowel ten aanzien van de inhoud als ten aanzien van het digitaal publiceren van de omgevingsvisies.

#### *2. Criterium 2: omgevingsverordening provincies gereed*

Provincies liggen op koers om de verordening op tijd gereed te hebben. Het is nog niet zeker of het lukt om deze in het DSO te publiceren. Nog niet alles wat nodig is voor publicatie is opgeleverd en er doen zich daarbij nog fouten voor, maar er is vooruitgang zichtbaar. Het is een iteratief proces tussen DSO en leveranciers van continue verbeteren en er moeten nog stappen gezet worden voordat verordeningen geautomatiseerd gepubliceerd kunnen worden en getoond kunnen worden in het DSO.

#### *3. Criterium 3: werken met projectbesluit*

Projectbesluiten worden via de STOP-TPOD-standaard in het DSO ontsloten. De oefenomgeving van de landelijke voorziening van het DSO is gereed voor het kunnen ontsluiten van projectbesluiten. Een recent uitgevoerde praktijkproef heeft laten zien dat het mogelijk is om projectbesluiten via in het DSO te ontsluiten. Er moeten nog zaken worden ingeregeld maar Rijk, provincies en waterschappen gaan hier verder mee oefenen.

#### *4. Criterium 4: omgevingsplan wijzigen*

Voor urgente gebiedsontwikkeling is het dit voorjaar al nodig dat gemeenten waar dat aan de orde is kunnen starten met wijzigingen van het omgevingsplan. De lokale software moet daarvoor gereed zijn, de landelijke voorziening van DSO moet gereed zijn en er moet een werkende aansluiting tussen beide zijn op basis van de STOP-TPOD standaard. Dat is nu nog niet het geval en voorzien voor na de zomer. Dit maakt dat de komende tijd gekeken moet worden of de inzet van tijdelijke alternatieve maatregelen hier een oplossing kan bieden.

#### *5. Criterium 5: vergunningen en meldingen ontvangen en behandelen*

Het aantal aansluitingen op het DSO om vergunningen en meldingen te ontvangen is groot en neemt nog steeds toe. 61% van alle bevoegde gezagen is inmiddels aangesloten. Specifiek voor de waterschappen ligt dit percentage zelfs op 76%. Na het aansluiten moet het bevoegd gezag de nieuwe processen nog inregelen en ermee oefenen. Het is nog niet duidelijk of alle bevoegd gezagen op tijd zijn aangesloten, daarom worden hier tijdelijke alternatieve maatregelen voor ontwikkeld.

### *Bestuurlijke waardering Integraal Financieel Beeld*

Op 12 maart 2021 heeft de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties de diverse financiële deelonderzoeken en het Integraal Financieel Beeld (IFB) over de financiële effecten van de Omgevingswet naar de Kamers gezonden. Het ging hier om effecten voor burgers en bedrijven en het Rijk, de provincies, gemeenten, waterschappen en hun uitvoeringsdiensten. De afgelopen weken hebben de koepels hun achterban geconsulteerd (de waterschappen hebben in maart jongstleden via de CBCF hun inbreng bepaald) en is een gezamenlijke bestuurlijke waardering van het Integraal Financieel Beeld opgesteld door het Rijk en de koepels. Samenvattend worden onderstaande afspraken de komende tijd uitgewerkt:

- Voor de beoordeling van de bedragen uit het IFB is het uitgangspunt uit het Financieel Akkoord dat partijen in financiële zin niet beter hoeven te worden van de invoering van de stelselherziening, maar er ook niet financieel op achteruit willen gaan, van belang. Gezien dat uitgangspunt wordt het redelijk geacht om aan te sluiten bij een motie die tijdens de algemene ledenvergadering van de VNG (september 2020) hierover is aangenomen en in te zetten op een terugverdientijd van 10 jaar waarin overheden de transitiekosten moeten kunnen terugverdienen.
- Gelet op de bredere financiële problematiek bij gemeenten en in lijn met de bestuurlijke afspraak van april 2020 (inclusief de financiële evaluatie) zullen de partijen in interbestuurlijk verband gezamenlijk werken aan het uitdenken van oplossingen die tot betere financiële effecten kunnen leiden. Het doel hiervan is dat een nieuw Kabinet samen met de interbestuurlijke partners snel kan kiezen welke van de geïnventariseerde oplossingen ingezet zal worden, zodat het voor gemeenten mogelijk wordt om de Omgevingswet op een termijn van 10 jaar budgetneutraal in te voeren. Het gaat hierbij om nieuw uit te denken opties waarin de bestuurlijke afspraken over financiën nu niet voorzien. De opties zullen moeten bijdragen aan voor de medeoverheden hogere structurele besparingen, lagere structurele kosten, hogere structurele opbrengsten of lagere transitiekosten. Financiële compensatie van (een deel van) de transitiekosten is daarbij ook een optie.
- De bestuurlijke partners hechten er gezamenlijk aan dat er de komende jaren conform de gemaakte afspraken voldoende middelen beschikbaar komen en blijven voor de afbouw, doorontwikkeling en uitbouw van het DSO-LV. Alle partners bevorderen dat binnen de gemaakte afspraken de middelen hiervoor beschikbaar komen. Hierbij geldt dat de financiering van de afbouw van het basisniveau DSO-LV ten laste komt van de begroting van BZK. De Minister van BZK heeft tevens op zich genomen te bevorderen dat conform de Beheerovereenkomst uit 2018 het investeringsbudget dat nodig is voor de uitbouw beschikbaar komt op de begroting van BZK.
- In paragraaf 2 van de beheerovereenkomst wordt uiteengezet hoe de bestuurlijke partners vanuit een gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid na inwerkingtreding binnen de gesloten akkoorden verder werken aan de realisatie van het ambitieniveau van het DSO volgens scenario 3. Alle partners streven onverkort naar het op termijn bereiken van die eindambitie en erkennen het belang van de gemaakte afspraken.
- Het IFB bevat nog veel onzekerheden. Rijk en koepels onderschrijven dan ook dat het IFB de start vormt van een zorgvuldig monitoringsproces richting de drie interbestuurlijk afgesproken financiële evaluaties van de stelselherziening in 2022, 2023 en 2027.

Voor een uitgebreide toelichting op de belangrijkste interbestuurlijke financiële afspraken en de bestuurlijke waardering van het Integraal Financieel Beeld verwijs ik u korthedshalve naar bijlage 2 bij de brief van de minister aan beide Kamers. In genoemde bijlage is ook de inbreng van de koepels opgenomen. De waardering van de Unie van Waterschappen is opgenomen op pagina 4 en 5 van genoemde bijlage.

### *Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV)*

In november 2020 is het zogenoemde Inwerkingtredings-niveau (IWT-niveau) voor DSO-LV bestuurlijk vastgesteld met de koepelvertegenwoordigers. In de praktijk van het oefenen en testen kwam naar voren dat er extra inzet gepleegd diende te worden op de performance en stabiliteit van DSO en er soms aanpassingen nodig zijn die geen deel uitmaken van het IWT-niveau, maar die wel nodig zijn om een werkend stelsel

te kunnen realiseren. Ook is er rust nodig in de ontwikkeling van de landelijke voorziening zodat alles gericht kan worden op het in productie gaan van het DSO-LV en er stabiliteit is voor het testen en oefenen door bevoegd gezagen en het realiseren van de lokale software. Daarom is door de interbestuurlijke partners tijdens het bestuurlijk overleg van 21 april jl. afgesproken dat alle ontwikkelingen in de komende tijd gericht zullen zijn op inwerkingtreding en wat daarvoor nodig is en dat onderdelen die nog gebouwd moeten worden maar niet meteen nodig zijn voor inwerkingtreding kunnen schuiven in de tijd. Dit betekent dat het bestuurlijk afgesproken niveau voor IWT en het eerder bestuurlijke vastgestelde Basisniveau later zullen worden opgeleverd. Het bestuurlijk afgesproken ambitieniveau blijft ongewijzigd.

De cumulatieve effecten van het (uitstel)besluit om niet in 2021 maar per 1 januari 2022 in werking te gaan, het bouwen aan het DSO-LV in tijden van Corona, de eerder gemelde tegenvallers bij de STOP standaard en in de planketen en opvolging van de adviezen van Bureau ICT toetsing (BIT) en Gateway leiden tot meerkosten.

De resterende middelen zijn naar verwachting niet voldoende om het volledige DSO op het bestuurlijk afgesproken Basisniveau op te leveren. Op dit moment vinden (her-)calculaties plaats om de exacte omvang van de meerkosten te kunnen duiden. Daarnaast worden aanvullende kosten beheersende maatregelen genomen. Het hiermee samenhangende proces van herplannen en -prioriteren van de resterende werklast loopt nog. De minister zal de Kamer hierover nog voor de zomer nader informeren.

#### *Stand van zaken wetgeving*

De wet- en regelgeving van het stelsel van de Omgevingswet is inhoudelijk afgerond. Sinds de vorige voortgangsbrief is de Aanvullingsregeling geluid Omgevingswet in de Staatscourant gepubliceerd (Stct. 2021, 15868). Daarnaast is het Besluit elektronische publicaties in het Staatsblad verschenen (Stb. 2021, 175) dat het Omgevingsbesluit aanpast. Dit is de laatste AMvB die nodig is om het stelsel van de Omgevingswet in werking te kunnen laten treden.

Voor de uitvoeringspraktijk, waaronder de waterschappen, zijn er geconsolideerde versies beschikbaar (die periodiek worden geactualiseerd). Deze zijn te vinden op de nieuwe website van het Informatiepunt Leefomgeving: IPLO. De versies laten zien hoe de Omgevingswet, de vier AMvB's op grond van de Omgevingswet en de Omgevingsregeling eruitzien, met inbegrip van de invoerings- en aanvullingsregelgeving en andere wijzigingen. Deze versies zijn van belang voor iedereen die zich op de nieuwe regelgeving voorbereidt.

#### *Monitorresultaten*

De onderzoeksperiode van deze monitor betrof de maand maart van dit jaar. De monitorcijfers geven aan dat voortgang wordt geboekt bij het realiseren van de noodzakelijke voorbereidingen voor inwerkingtreding. Het merendeel van de onderzochte overheden verwacht op tijd klaar te zijn. Daarbij geeft ook een deel aan meer inspanningen te moeten leveren dan nu gepland om de beoogde startdatum te halen. Voor het eindresultaat zijn ze niet alleen afhankelijk van de eigen inspanningen, maar ook van de werking van de landelijke voorziening en van de softwareleveranciers die de aansluiting op de landelijke voorziening moeten realiseren.

In bijlage 1 bij de brief van de minister aan de Kamer zijn de belangrijkste resultaten van de monitor en de voortgang van gemeenten, provincies, waterschappen, rijk en het DSO ten aanzien van de vijf minimale criteria voor inwerkingtreding opgenomen.

### **Afsluitend**

Met deze brief heb ik u geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van de Omgevingswet. Het algemene beeld is dat er ontzettend veel werk gedaan is. Tegelijk zijn we er nog niet helemaal. Alle betrokkenen zijn het erover eens dat de Omgevingswet een goede start moet krijgen waarbij de dienstverlening voor burgers en bedrijven op orde blijft. De feiten zoals we die nu kennen, overtuigen nu nog onvoldoende dat de beoogde startdatum hiervoor voldoende garanties biedt. Het gaat

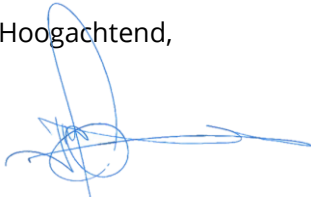
daarbij niet alleen om het afmaken van de werkzaamheden door alle verschillende betrokkenen. Om als ketens te functioneren, moeten alle schakels goed in elkaar grijpen.

De komende tijd zal de minister samen met de bestuurlijke partners kijken naar de stand van zaken bij de landelijke voorzieningen, naar de voortgang en planning van de aansluitingen en naar de werkende ketens bij de bevoegd gezagen. Duidelijk moet worden waar zich nog problemen voordoen en er moet gewogen worden welke van de geïdentificeerde tijdelijke alternatieve maatregelen daarvoor kunnen worden ingezet.

De komende maand praten de minister, de VNG, het IPO, de Unie van Waterschappen en de betrokken rijkspartijen hierover door om scherp te krijgen of en zo ja hoe een zorgvuldige en verantwoorde inwerkingtreding mogelijk is. Daarbij worden ook andere planningsopties overwogen. Gedacht wordt daarbij nu aan opties als inwerkingtreding op 1 april 2022 en 1 juli 2022.

Het is van groot belang hiervoor niet te veel tijd te nemen. Gemeenten, provincies, waterschappen en rijkspartijen hebben behoefte aan definitieve duidelijkheid over de startdatum, om in de uitvoering alle energie en focus vast te houden. Het gezamenlijke streven is dit in enkele weken uit te werken en hierin een volgend bestuurlijk overleg over te besluiten.

Hoogachtend,



Drs. J.M.C. Smallenbroek  
Algemeen directeur

Bijlagen:

- [Kamerbrief Voortgang Omgevingswet april 2021](#)
- [Halfjaarrapportage april 2021 Monitor Invoering Omgevingswet](#)
- [Gezamenlijke Interbestuurlijke waardering van het Integrale Financiële beeld \(IFB\)](#)
- [Nieuwsbericht Unie 'Zorgvuldige afweging Inwerkingtreding Omgevingswet nodig'](#)